

Beszámolók

Szemlék

Referátumok

A tartalomszolgáltatás szakmai civil szervezetei

Alapelv, hogy az internet mindenkié, mindenkinek joga van az internet előnyeinek kihasználásához, ezért a felhasználókat illető valamennyi jogot is biztosítani kell számukra. Ugyancsak alapelv, hogy az állam nem vállal szerepet az internet szabályozásában, hanem ez a szerepkör a piaci és civil önszabályozó mechanizmusokra hárul. Az internet által elérhető tartalmak, szolgáltatások egyre bonyolultabbak lesznek, és sok esetben a felhasználók szenvednek kárt a vírusok, spamek, és megtevesztő online szolgáltatások következtében.

A tartalomszolgáltatás érdekképviseletét több szervezet is célul tűzte ki.

Magyar Tartalomipari Szövetség (MATISZ – www.matisz.hu)

Az első tartalomipari érdekvédelmi kezdeményezés a *Magyar Adatbázis-forgalmazók Szövetsége (MAK)* volt 1991-ben, amely 2001-ben kibővítette tevékenységi körét, és Magyar Tartalomipari Szövetség néven folytatja tevékenységét. Az információ-előállító és -terjesztő szakma érdekképviseletének céljai közé tartozik:

- a tagok érdekvédelmének biztosítása;
- a tartalomipari piacépítés, az információk hatékonyabb társadalmi hasznosításának támogatása;
- a tartalomiparral kapcsolatos jogalkotás, szabályzás területén a tagszervezeti érdekek összehangolása;
- a szakmai, etikai normák betartatása;
- oktatási, képzési programok a felsorolt célok elérésére.

A MATISZ fő feladatai:

- támogatja tagszervezetei pályázati tevékenységét (hazai programok, EU-programok);
- magyar és nemzetközi kapcsolatokat épít társadalmi szervezetekkel;
- közreműködik a magyar törvényalkotásban;
- honlapot üzemeltet, hírlevelet ad ki, tanulmányokat készít, rendezvényt szervez a tagok, tagszervezetek részére.

Adatbázis Szerzői Jogvédő Egyesület (AJE – www.aje.hu)

Az Adatbázis Szerzői Jogvédő Egyesület 1996-ban alakult meg a MATISZ támogatásával. Az AJE legfőbb célja tagjainak érdekvédelme, a hazai tartalomipar fejlesztése, a digitális jogkezelési megoldások elterjesztése – ezáltal tagjaink üzleti forgalmának fellendítése.

Az adatbázis-tulajdonosok és -forgalmazók szerzői jogait már a szerzői jogi törvény is védi. Az AJE vállalja tagjainak szerzői jogi képviseletét az adatbázisok és digitalizált tartalmak vonatkozásában. Képviselet az adatbázis-tulajdonosok érdekeit; védi a szellemi tartalmakat és a hozzájuk fűződő jogokat, hogy azokat illetéktelenül ne használhassák fel. Az AJE nyilvántartást vezet az adatbázisokról és jogosultjaikról, képviselet a szerzők jogait, megbízás esetén beszédi a jogdíjakat, és felosztja a jogosultak között. Az adatbázis-készítőknek teljes körű jogi és szakmai tanácsadást nyújt, valamint kapcsolatot tart és együttműködik a külföldi adatbázis-forgalmazó szervezetekkel.

Magyarországon az AJE olyan érdekképviseleti szervezet, ahol minden tag hivatalosan regisztrálhatja adatbázisát. Az adatbázis tulajdonosa olyan hiteles tanúsítványt kap, amellyel egy esetleges későbbi jogi eljárás esetén is helytállóan bizonyíthatja adatbázisa eredetiségét. Az AJE weboldalán „Adatbázisok” címszó alatt folyamatosan építik a magyar adatbázisok adatbázisát. A tervek szerint az összes felkerült adatbázist objektív szempontok alapján minősítik, így a hazai és külföldi érdeklődők egyaránt hiteles és naprakész információhoz juthatnak. A regisztrálás után az adatbázis automatikusan felkerül az AJE weboldalára, és a tartalom egy olyan digitális azonosítót (DOI) kap, amellyel részese lesz egy szabványos, nemzetközi információs rendszernek.

Az AJE a következő szolgáltatásokkal is tagjai rendelkezésére áll:

- marketing- és reklámtanácsadás;
- jogi, technikai, üzleti és pályázati tanácsadás.

Magyarországi Tartalomszolgáltatók Egyesülete (MTE – www.mte.hu)

2001-ben alakult meg az MTE társadalmi szervezetek, az index.hu és az [origo] közreműködésével. Önszabályozó testületként jött létre, hogy állásfoglalásaival befolyásolja a hazai internetes piac viszonyainak fejlődését. A törekvés válaszként is értelmezhető arra a politikai kezdeményezésre, amely az internet magyarországi szabályrendszerének kialakítását szorgalmazza. Az MTE határozott törekvése az, hogy a hazai szabályok megalakítását kéri, az internet szakmai közege által elfogadott, a közönség által megvitatott és megismert koncepcióval segítse elő. Megalakulásával egyidejűleg elfogadta az internetes tartalomszolgáltatás szakmai működési kódexét, valamint a hazai tartalomszolgáltatás etikai normáinak általánosan elfogadható rendszerét tartalmazó etikai kódexet. Az egyesület szakmai döntőbizottságot állított fel, amely a felhasználók panaszait bírálja el, s amelynek döntéseit az egyesület tagjai magukra nézve kötelezőnek fogadják el.

Az MTE célja, hogy

- intézményes keretet teremtsen az internetes tartalomszolgáltatás szabályozásáról zajló szakmai vitáknak;
- kidolgozza és a széles közvélemény elé tárja az internetes tartalomszolgáltatás szabályait;
- egységes normarendszer alakuljon ki az internetes tartalomszolgáltatásra;
- a tartalomfogyasztók előtt is ismert, világos és követhető szabályok érvényesüljenek a hazai tartalomkészítő és -publikáló műhelyek tevékenységére;
- az egyesület képviselje a tartalomszolgáltatókat az állam különböző szerveivel folytatott egyeztetéseken;
- általában befolyást gyakoroljon az internetes kultúra fejlődésére.

Informatikai Érdekegyeztető Fórum (Inforum – <http://inforum.org.hu>)

Az 1997-ben alapított egyesület fő célja az informatikai szakmán belüli és kívüli szakmai-társadalmi érdekegyeztetés. Fontosnak tartja az információs társadalom magyarországi kialakításának előkészítésében való részvételt, az informatikában érdekelt szakmai szervezetek és felhasználók érdekeinek képviseletét, egyeztetését. A médiatörvény és a hírközlési törvény alapján az Inforum egy képviselőt delegálhat a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanácsba (NHIT), és ezzel közvetve részt vehet a kormányzati informatikai és távközlési politika alakításában. Az informatikai szakmai

szervezetek összefogójaként az Inforum alapvető céljának tekinti az informatika gazdasági-társadalmi súlyának és elfogadottságának növelését, az informatikai és információs szolgáltatások elterjesztésének támogatását. Felvállalta az informatikában, annak alkalmazásában érdekeltek átfogó szakmapolitikai képviseletét is. A fenti célok elérése érdekében a marketing, a médiakommunikáció és az érdekegyeztetés eszközeinek felhasználásával törekszik a szabályozási környezet fejlesztésének előmozdítására.

Az Inforum tevékenysége a következő területekre terjed ki:

- a szakmai-kormányzati kapcsolatok kialakítása, illetve az informatikát érintő törvénykezés előmozdítása;
- törvényjavaslatok előzetes véleményezése, kormányzati javaslatok megvitatása (az eddigi kormány szintű véleményezések száma mára meghaladja a százat);
- az információs társadalmat közvetlenül is érintő fontos témákat érintő törvények (az Inforum aktív szerepet vállalt az 1999-es szerzői jogi törvény megvitatásában, valamint a 2001 szeptemberében született egységes hírközlési törvény és az elektronikus kereskedelemről szóló törvény véleményezésében);
- kidolgozta és megjelentette a Magyar Informatikai Chartát;
- kiemelkedő szerepet játszott abban, hogy 2000 májusában létrejött az Informatikai Kormánybizottság, illetve 2002-ben az Informatikai és Hírközlési Minisztérium. A szervezet részese volt annak is, hogy megalakult a Magyar Országgyűlés informatikai és távközlési bizottsága;
- javaslatot készített a SuliNet-Írisz, valamint a Neumann János Multimédia Könyvtár fejlesztésére;
- vitanapokat szervez, könyveket ad ki, tanulmányokat készít;
- kapcsolatot tart a szaksajtóval, publikál napilapokban és egyéb fórumokon.

Az Inforum az informatikai érdekképviseleti szervezetek ernyőszervezeteként funkcionál, hiszen a vezetőségében részt vesznek a többi szervezet képviselői, illetve a szakmában nagy súllyal szereplő intézmények vezetői.

Az informatikai eszközöket használók és felhasználók érdekvédelmére az Inforum keretében 2004 márciusában megalakult az *Infomediátor Informatikai Felhasználóvédelmi Iroda* (www.infomediator.hu). Az Infomediátor a fogyasztóvé-

delemi felügyelet, a Gazdasági Versenyhivatal, az ombudsmanok és a Hírközlési Fogyasztói Jogok Képviselője hivatala rendszerében lévő ürt tölti ki. Fő feladatai közé tartozik:

- szakmai tanácsadás, online tanácsadás;
- információnyújtás közérdekű témákról;
- az érdeksérelmet okozó jelenségben illetékes szolgáltatók felkutatása, és a problémák kezelése;
- fórumrendszerek működtetése a kialakult konfliktusok kezelésére az internetes nyilvánosság felhasználásával, tájékoztatásával.

Az Infomediátor szolgáltatásai iránti igényt az információs társadalom olyan minőségi változásai keltették, amelyeket a hagyományos fogyasztóvédelem nem képes kezelni. Egyre bonyolultabb termékek és szolgáltatások jelennek meg, nő a távolság a felhasználó és a szolgáltató tudásszintje és földrajzi helyzete között. Új terméként jelenik meg az információ, és az információs szolgáltatók világméretű növekedése új veszélyforrásokat jelent a felhasználóknak. Az Infomediátor ellátja azokat a feladatokat is, amelyek a Barátságos Internet Fórum kezdeményezésénél fogalmazódtak meg, így a felhasználói nagyközönség sem marad érdekképviselő nélkül.

Barátságos Internet Fórum

(BIF – www.baratsagosinternet.hu)

Az Inforum, a MATISZ és az MTE 2003 végén szándéknyilatkozatot írt alá a BIF létrehozásáról. A fórum célja az volt, hogy a biztonságosabb internetezés érdekében – a tagországok nemzeti programjaival és akcióival összehangoltan – az EU által követett fő cselekvési irányokat meghonosítsák Magyarországon. A tervek között szerepelt a tiltott tartalmak visszaszorítását támogató ún. forró drót (telefonos tanácsadás – hotline) szolgáltatás működtetése, az önszabályozás, a szakmai összefogás erősítése, a területtel összefüggő felvilágosító, ismeretterjesztő, kommunikációs tevékenység megszervezése, valamint az EU-ban már létező tartalomminősítő és -címkéző rendszerek meghonosítási lehetőségének vizsgálata. A BIF 2004 februárjában azon a napon rendezte konferenciáját, amelyen a *Biztonságosabb Internet* EU-projekt (Safer Internet Exchange project – www.saferinternet.org, <http://www.safer-internet.net>) keretében a világ 15 országában tartottak hasonló szakmai rendezvényeket.

/Inforum, Infomediátor, MTE, MATISZ, AJE honlapok, sajtóközlemények, hírlevelek/

Birkás Bence
(BME OMIKK)

Könyvtárosok is elkezdhetik...

Üzleti tudás az adatok mélyén : adatbányászat alkalmazói szemmel / Fajsi Bulcsú, Cser László. – Budapest : Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Információs és Tudásmenedzsment Tanszék, 2004. – 260 p. : ill ; 21 cm
Bibliográfia a jegyzetekben
ISBN 963-421-558-0

Közhely, hogy a könyvtáraknak már régen időszerű lenne túllépniük a dokumentum- és adatszolgáltatáson, hogy egyre több és különböző irányú érték-növelt szolgáltatást kínáljanak. Egyik út az *adatbányászat*. Az adatbányászat az adatbázisokból olyan implicit és rejtett információkat, szabályszerűségeket, mintázatokat nyer ki, amelyek a gyakorlatban is jól használhatók. A matematikán kívül a statisztikát, a számítástudományon belül a mesterséges intelligenciát, valamint az információs technológia egyre szélesedő eszköztárát használja.

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi